

"UNHA HISTORIA DE GUERRA A CARÓN DO PARQUE NACIONAL DAS ILLAS ATLÁNTICAS"

Por: Francisco Meis Durán

Nunha de tantas pescudas na procura de liñas de investigación nos fondos parroquiais e rexistros civís, estrañoume encontrar o nome dun cidadán chino no libro de defuncións do noso municipio. Este señor que rompía coa homoxeneidade dos nomes latinos facíase chamar Leung Yaw e, con apenas trinta anos de idade, perecera afogado preto das nosas costas. Sen familia no Grove, enterrouse no cemiterio civil do municipio, o 29 de maio de 1940 sen máis compañía que a do enterrador. Pasado o tempo a Xefatura Provincial de Sanidade da cidade de Pontevedra reclamou o traslado dos restos cadavéricos dende o concello do Grove ata o cemiterio de Bilbao, e durante o mes de setembro de 1951 a derradeira viaxe de Leung Yaw, chegou o seu fin no cemiterio inglés da cidade vasca. Detrás de aquel enterramento, había un suceso que se nos escapaba e que escondía unha sorprendente historia.

O personaxe enterrado no Grove era un cidadán británico que morrera afogado entre Ons e Sálvora porque o barco do que formaba parte como tripulante afundírase. Aquele incidente abríanos a fiestra a contemplar un incidente da 2ª guerra mundial a carón do actual Parque Nacional das Illas Atlánticas.

Hitler converteu a Galicia nun enclave estratéxico dentro das súas campañas bélicas por varios motivos entre os que figuraban en primeiro lugar, a existencia de abundantes minas de volframio en lugares como o Barbanza, Valdeorras, Bergantiños -todas elas destinadas a blindaxe das temidas Divisións Panzers alemás e o armamento de precisión-, seguido das liñas de costa ou as redes de espionaxe alemás e contraespionaxe británica. Todas esas razóns deron pé a que Galicia fose un importante enclave dentro do mapa do estratéxico alemán. No afán de Hitler por facer un único imperio, entre os meses de abril e maio de 1940 ceden ante as hordas nazis, Dinamarca e a práctica totalidade de Noruega. Seguirá avanzando triunfal por terras Europeas iniciando en maio a invasión de Bélxica, Holanda e Luxemburgo e practicamente dous meses máis tarde Francia estará ocupada. Neses derradeiros meses, de considerable acción bélica, a costa galega tornarase nunha baza importante para culminar o éxito da guerra no Atlántico Norte. Dentro deste marco, en 1940 veñen a Galicia varios camións alemás cargados de pezas metálicas destinadas a montar as antenas nazis "Electra-Sonne" de Cospeito - desgraciadamente derribadas no ano 2006 polos vendavais- que permitirían que os submarinos alemás coñeceran en todo o momento a súa posición sen ter que saír á superficie así como, a posición e radicación de calquera buque, avión ou aeronave nunha franxa importante do Atlántico, o Golfo de Biscaya e o Norte de África.

Na madrugada do 29 ao 30 de maio de 1940 dous barcos que viñan de Xibraltar, sucaban o mar preto do Parque Nacional das Illas Atlánticas. Un deles era un petroleiro británico chamado "Telena" e o outro un mercante francés cargado de cereais cuxo nome era "María José". Grazas ao sistema de localización que daban as antenas nazis de Cospeito, un submarino alemán foi quen de alcanzar e posicionar aos dous buques á altura da Illa de Sálvora, e alí, co amparo da noite, deulles alcance producíndose unha terrible traxedia marítima.

Tripulación do U-37 saíndo do submarino antes da campaña que fixo nas nosas costas

ACTIVIDADES "Pineiróns"

Agradecemento á:

Colabora

CONCELLO DE O GROVE
CASA DE CULTURA DE O GROVE

O ataque tivo lugar ás cinco e corenta e cinco da madrugada “afundido o petroleiro británico “Telena” de seis mil toneladas e tripulado por cincuenta e cinco homes, deles, trinta e sete chineses e dezaioito ingleses. O mercante francés “Mari José” de cinco mil toneladas, cargado de cereais e tripulado por trinta e dous homes deu co seu casco no fondo do mar onde continúa, a día de hoxe, despois de 70 anos.

Os mariñeiros galegos do entorno foron no auxilio dos buques rescatando a numerosas persoas. Foron precisamente mariñeiros de Marín que se encontraban desenvolvendo os labores do mar preto do lugar do suceso, os que acudiron primeiramente a dar os auxilios. Segundo as versións recollidas dos mariñeiros galegos que presenciaron o ataque relataron que: *“un submarino alemán emerxeuse preto dos barcos que navegaban moi próximos á costa e disparou sobre o mercante francés e logo sobre o petroleiro. O submarino, fixo aproximadamente trinta disparos a cada un dos barcos. Aos oito segundos unha gran columna de fume elevábase do petroleiro mentres o mercante desaparecía da superficie. Pescadores do Grove, Cambados, Marín e outros pobos costeiros, saíron ao mar para proseguir a busca de náufragos.”*

U-37 atracando en Wilhelmshaven o 18 de abril de 1940

es archiv. Bild 1011-HW-5013-03A
Tews | 18. April 1940

Realmente o petroleiro británico non chegou a afundirse de todo e a última hora da tarde do 30 de maio chegaba ás illas Cíes. Un remolcador levouno do punto do sinistro ata alí con un incendio importante no seu casco. O gardacostas español “Uad-Martín” logrou sufocalo xa que afortunadamente só se declarara nun dos tanques, impedindo que se propagase ao resto da nave. O “Telena” quedou fondeado durante toda a noite ata que á mañá seguinte volveron a remolcalo ata a praia de Meira (Moaña) onde, o persoal do xulgado de instrución nº2 que estaba de garda, compareceu no lugar para proceder ao levantamento de varios dos tripulantes que morreran carbonizados. Trasladáronnos a

Vigo e recibiron sepultura en Pereiró. A historia do “Telena” non rematou alí, na praia de Meira, senón que o 17 de agosto dese mesmo ano de 1940 chegaba a Sestao (Biscaia) onde o someteron a unha fonda reconstrución. Saíu do estaleiro con un novo nome, o “Gerona” e remataría os seus días en 1975 en Barcelona.

O submarino U-37 que visitou a nosas costas foi un dos máis destrutivos que tivo a mariña alemá durante a chamada “Batalla do Atlántico”. Entre agosto de 1939 e marzo de 1941 levou a cabo once patrullas de combate, afundindo 53 buques mercantes e dous buques de guerra. Aquela noite do mes de maio o capitán que se encontraba dentro do submarino era Victor Otto Oehrn (1907-1997), un nazi da *Kriegsmarine* que acadou, durante o seu mando, que o submarino fixera unha das 11 campañas máis brillantes da súa singradura, con un total de 25 barcos afundidos dos 53, que anotaría na súa traxectoria. En 1945 o submarino U-37 foi afundido na baía de Sonderburg, levando tras de si, un dos *U-boots* que máis campañas exitosas fixo contra as tropas aliadas durante a Segunda Guerra Mundial

O balance final do torpedeiro nazi neste incidente, censouse en vinte e sete ilesos, vinte feridos, trinta desaparecidos e seis mortos que remataron enterrando na cidade de Vigo, Marín, Ribeira e un, precisamente, no Grove. Alí xaceu durante 11 anos o cidadán británico de raza china Leung Yaw que deu orixe a esta historia da Segunda Guerra Mundial preto do lugar, tan apracibel e tranquilo, que hoxe forma o Parque Nacional das Illas Atlánticas.

Victor Otto, o capitán do submarino U-37

